

Солоненко О. М.,
професор кафедри конституційного
права та прав людини Національної
академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Аналіз сучасної моделі конституційного судочинства в Україні [1] свідчить про те, що вона потребує реформування заснованого на міжнародних стандартах та юридично-організаційних і конструктивно-позитивно вивірених практик функціонування у країнах Ради Європи, зокрема і Європейського Союзу (далі – ЄС), органів конституційної юрисдикції, а відтак, це сприятиме і політико-формальній гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС.

Дане питання також актуалізується сучасним загостренням конфлікту інтересів, випадками толерування корупційних факторів, а відтак і тенденціями до прояву несиметричності правових відносин між Конституційним Судом України з певними національно-публічними суб'єктами, як в організаційній-правовій площині, так і в політико-громадській сфері, що є деструктивним чинником у функціонуванні державного механізму.

З огляду на необхідність стабілізації державно-правових відносин у сфері конституційного судочинства та приведення українського конституційного права у відповідність до норм і принципів міжнародного та європейського права, важливим у цьому сенсі є Указ Президента України «Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки» від 11 червня 2021 року за № 231/2021 [2].

В Указі зазначається, що незалежне та неупереджене правосуддя є запорукою сталого розвитку суспільства і держави, гарантією додержання прав і свобод людини та громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави, зростання добробуту та якості життя, створення привабливого інвестиційного клімату, своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права.

Удосконалення системи правосуддя сприятиме утвердженню правопорядку, який ґрунтується на високому рівні правової культури, діяльності всіх суб'єктів суспільних відносин на засадах верховенства права та захисту прав і свобод людини, а в разі їх порушення – справедливого їх відновлення у розумні строки.

Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки (далі – Стратегія) визначає основні засади та напрями

подальшого сталого функціонування та розвитку системи правосуддя з урахуванням кращих міжнародних стандартів та практик.

Стратегія визначає пріоритети удосконалення положень законодавства у сфері судоустрою, статусу суддів, судочинства та інших інститутів правосуддя, а також впровадження невідкладних заходів для забезпечення позитивних зрушень у функціонуванні відповідних правових інститутів [2].

При цьому визначається, що основною метою Стратегії щодо розвитку конституційного судочинства є визначення пріоритетів щодо удосконалення конституційно-правового регулювання, насамперед з питань порядку добору суддів Конституційного Суду України, забезпечення їх доброчесності, професійної компетентності та політичної неупередженості, прозорих підстав та дієвих механізмів притягнення суддів до відповідальності, гарантування прийняття Конституційним Судом України обґрунтованих рішень і висновків, що ґрунтуються на засадах верховенства права, пріоритету прав і свобод людини, на цінностях і принципах, визначених Конституцією України.

Як вбачається зі Стратегії, діяльність Конституційного Суду України хоча і зазнавши конституційно-правових трансформацій, сучасний порядок формування, його організаційна структура, все ще не відповідає стратегічному курсу країни до запровадження міжнародних стандартів, адаптації до права Європейського Союзу щодо функціонування органів конституційної юрисдикції, оскільки національна конституційна юрисдикція залишається схильним до толерування корупційних проявів, є внутрішньо суперечливим через вбудований конфлікт інтересів, а відтак і відірваним від потреб держави та громадянського суспільства.

Формування єдиного національного органу конституційної юрисдикції, який би дійсно відповідав сучасним потребам суспільства і держави, організаційно-правова діяльність якого б відповідала міжнародним стандартам та доктринальній і юридичній практиці країн Ради Європи, зокрема і Європейського Союзу, на наш погляд, потребує розробки інноваційних підходів до визначення напрямів удосконалення нормативної основи діяльності Конституційного Суду України, що є одним з нагальних першочергових заходів з розвитку національного конституційного судочинства.

У цьому сенсі нами пропонується авторська концепція нової редакції ст. 148 Конституції України [1] такого змісту:

Чинна редакція	Редакція з пропонованими змінами
1	2
Стаття 148. До складу Конституційного Суду України входять вісімнадцять суддів	Стаття 148. Мінімальний склад Конституційного Суду становить шість суддів Конституційного Суду. Склад суддів Конституційного Суду, у визначеному законом про кількісний склад

Конституційного Суду України. Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України призначають по шість суддів Конституційного Суду України. Відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України здійснюється на конкурсних засадах у визначеному законом порядку. Суддею Конституційного Суду України може бути громадянин України, який володіє державною мовою ...	суддів Конституційного Суду, може бути збільшений до дванадцяти суддів Конституційного Суду. Закон про кількісний склад суддів Конституційного Суду приймається не менш як двісті п'ятдесятьма народними депутатами Верховної Ради України. Прийняття закону про кількісний склад суддів Конституційного Суду є підставою для припинення повноважень всіх його суддів. Скасування такого закону, внесення змін чи доповнень, можливе лише у порядку, який встановлений для його прийняття. Законопроект про кількісний склад суддів Конституційного Суду, який розглядався Верховною Радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через три роки з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту. Верховна Рада України протягом строку своїх повноважень не може двічі змінювати одні й ті самі положення закону про кількісний склад суддів Конституційного Суду. Судді Конституційного Суду, повноваження яких достроково припинені у разі прийняття закону, можуть бути перепризначені у передбаченому законодавством порядку. Строк повноважень обраховується з часу першого призначення на посаду та не може перевищувати один конституційний строк повноважень судді Конституційного Суду. Період з часу дострокового припинення повноважень судді Конституційного Суду до перепризначення на цю ж посаду, не входить в конституційний строк повноважень такого судді. Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України у рівній кількості призначають суддів Конституційного Суду у
---	--

	порядку визначеному Конституцією та законами України. Відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду здійснюється на конкурсних засадах у визначеному законом порядку. Суддею Конституційного Суду може бути громадянин України, який не має іншого громадянства (підданства), володіє державною мовою
--	--

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-В // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996. № 30. ст. 141.
2. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>.

Терещенко В.В., здобувач ступеня вищої освіти магістра Навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох К. Я., доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Права і свободи людини та громадянина у сучасному світі набувають все більшого значення, оскільки рівень їх дотримання, захист та гарантії забезпечення є показником розвитку правової і демократичної держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Реальне забезпечення прав і свобод громадян і безпеки особи відноситься до життєво важливих інтересів України.

Завдання забезпечення прав і свобод громадян набуває особливого значення в період дії особливих правових режимів – при виникненні різних ситуацій надзвичайного характеру, коли нормальне функціонування суспільства і держави внаслідок тих чи інших причин стає неможливим, зокрема і в умовах введення воєнного стану.